

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **A.**, bývajúcej v T., 2/ **M.**, bývajúceho v T., obaja zastúpení Mgr. V., advokátom so sídlom v P., proti žalovaným 1/ **I.**, bývajúcej vo V., 2/ **I.**, bývajúcemu vo V., o zaplatenie 9 958,18 € (300 000 Sk), vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 16 C 145/2002, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 3. apríla 2007 sp. zn. 23 Co 243/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Žiline z 3. apríla 2007 sp. zn. 23 Co 243/2006 vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania a v zrušenom rozsahu vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 29. marca 2006 č.k. 16 C 145/2002-203 zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ 300 000 Sk a uložil nahradiť im trovy konania 104 026 Sk, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Na odvolanie žalobcov (proti výroku o náhrade trov konania) a žalovaných (vo veci samej) Krajský súd v Žiline rozsudkom z 3. apríla 2007 sp. zn. 23 Co 243/2006 rozsudok okresného súdu potvrdil s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal, pretože žalovaní úspešní neboli a žalobcovia mali v odvolacom konaní len čiastočný úspech.

Na základe podnetu žalobcov podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku o náhrade trov odvolacieho konania. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Poukázal na to, že rozhodnutie súdu o náhrade trov konania musí byť, vzhľadom na zákonom predpokladané varianty jeho priznania, riadne odôvodnené. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, prečo súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. Absencia odôvodnenia výroku o trovách konania má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Odvolací súd vzhľadom na potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa aplikoval na rozhodovanie o náhrade trov odvolacieho konania ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. (variantu čiastočného úspechu v spore) konštatujúc neúspešnosť žalovaných a čiastočnú úspešnosť žalobcov; jej rozsah neuviedol ani bližšie nekonkretizoval. Ustanovenie § 142 O.s.p. za určujúci faktor pri rozhodovaní súdu o náhrade trov konania považuje mieru úspechu vo veci samej. Odvolací súd na základe odvolania žalovaných výrok vo veci samej preskúmal a tento potvrdil. Možno preto konštatovať, že žalobcovia boli vo veci samej v odvolacom konaní plne úspešní, čomu zodpovedá aplikácia § 142 ods. 1 O.s.p., ak neprichádza do úvahy aplikácia § 150 O.s.p. V danom prípade odvolací súd neaplikoval správne ustanovenie § 142 O.s.p. tak, ako to mohli žalobcovia v súlade so zákonom očakávať vzhľadom na ich úspech vo veci samej.

Žalovaní vo vyjadrení navrhli mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky v súlade s § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť. Uviedli, že odvolací súd správne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p., ak zohľadnil, že v odvolacom konaní nemal plný úspech žiaden z účastníkov; žalobcovia mali v odvolacom konaní iba čiastočný úspech vzhľadom na neúspech v odvolacom konaní o náhrade trov prvostupňového konania.

Žalobcovia sa vo svojom vyjadrení stotožnili s dôvodmi v mimoriadnom dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníkov konania (§ 243e ods. 1

a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zakladajúce zmätočnosť konania). O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku nevyšla najavo. Dovolací súd so zreteľom na obsah mimoriadneho dovolania a tiež zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 243i ods. 2 O.s.p.

v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. osobitne skúmal, či účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov.

Z obsahu mimoriadneho dovolania vyplýva, že konanie v danej veci má byť postihnuté vadou, ktorá mala spočívať v nepreskúmateľnosti dôvodov, na ktorých odvolací súd založil rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania. Predovšetkým neuviedol akú mieru úspešnosti vo veci samej dosiahli účastníci konania, či a ako bola zhodnotená účelnosť nimi uplatnených nákladov.

K vyššie uvedenej námietke považuje odvolací súd za potrebné uviesť:

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry EŠLP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03). Právo účastníka súdneho konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. musí odvolací súd podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom ustálení veci podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav.

Zmyslom a účelom inštitútu náhrady trov konania pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon; tieto sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 O.s.p. (porovnaj napr. II. ÚS 31/04).

Ustanovenie § 142 O.s.p. vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok sporového konania, táto znamená, že účastník, ktorý mal v konaní plný úspech, má právo na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania; táto je obmedzená na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Posúdenie účelnosti závisí od konkrétnych okolností tej - ktorej veci. Ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok konania (§ 142 ods. 1, 2 O.s.p).

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná plnú náhradu trov konania proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažný úspech, súd prizná pomernú časť nákladov konania, t.j. pomerné trovy konania, proti účastníkovi, ktorý mal vo veci prevažný neúspech (§ 142 ods. 2 O.s.p.). Ak je úspech

a neúspech oboch účastníkov rovnaký (resp. takmer rovnaký), súd rozhodne, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo (§ 142 ods. 2 O.s.p.). Účastníkovi, ktorý mal vo veci čiastočný úspech, súd prizná proti druhému účastníkovi plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech iba v nepatrnnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 O.s.p. v znení platnom do 31. decembra 2009).

V prípade ak má byť náhrada trov konania rozdelená (§ 142 ods. 2 O.s.p.), je potrebné určiť pomer úspechu oboch účastníkov vo veci a od úspechu účastníka (víťaznej strany) odpočítať jeho neúspech (t.j. určiť mieru úspechu druhej strany). Vo výške rozdielu má účastník právo, aby mu druhý účastník nahradil pomernú časť nákladov, ktoré vynaložil pri účelnom uplatňovaní alebo bránení práva.

V predmetnej veci odvolací súd rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiadny z účastníkov nemá na ich náhradu právo. Vychádzal z toho, že žalovaní neboli v odvolacom konaní úspešní a žalobcovia mali v odvolacom konaní len čiastočný úspech.

Odvolacím súdom zvolená formulácia dôvodov rozhodnutia o náhrade trov odvolacieho konania nie je súladná a pri jej gramatickom a logickom výklade je i protirečivá. Ak totiž mali byť žalovaní v odvolacom konaní (len) neúspešní, potom bez ďalšieho vysvetlenia nemožno prijať za logický záver (len) o čiastočnom úspechu žalobcov. Aplikácia ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. vyžaduje zistenie miery úspešnosti dosiahnutej účastníkmi v konaní, pretože táto je východiskom pri rozhodovaní o tom, či a v akej výške dôjde k priznaniu náhrady účelne vynaložených trov konania. Odvolací súd rozhodujúci o pomerných trovách konania (§ 142 ods. 2 O.s.p.) v dôvodoch rozhodnutia opomenul uviesť z akého konkrétneho rozsahu úspechu žalobcov a neúspechu žalovaných vychádzal, ak dospel k záveru, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá v plnom rozsahu požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Za dôvodnú preto možno v tejto súvislosti považovať námietku v mimoriadnom dovolaní o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu pokiaľ ide o náhradu trov odvolacieho konania. Právo účastníka na to, aby mu súd riadne

odôvodnil rozhodnutie, patrí k základným a neopomenuteľným procesným oprávneniam účastníka konania. Postupom odvolacieho súdu nebolo toto právo žalobcom zachované.

So zreteľom na uvedenú vadu, ktorou odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom účastníkom konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. je mimoriadne dovolanie opodstatnené, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutou touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).

S prihliadnutím na dôvod (tzv. zmätočnosti), pre ktorý dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti, nezaoberal sa opodstatnenosťou námietky v mimoriadnom dovolaní, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mal za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. januára 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková